

KLASICISMUS

17. stol., vznikl ve Francii, závěrečná fáze = empír (1800-1830)

lat. *classicus* = vzorný, vynikající

vrchol – doba vlády „krále slunce“ Ludvíka IV. – v jiných zemích se rozvíjelo baroko
smysl umění je v zobrazení nadčasových lidských hodnot, snaha zobrazit „člověka vůbec“ = různé lidské charaktery

baroko – mystika, duchovno, emoce X klasicismus – rozumový řád (Myslím, tedy jsem.)

kritérium krásy = pravdivost

mravní ideál – člověk, který podřizuje své zájmy službě společnosti

- tyto hodnoty platily už v antice – antika je vzorem a normou

literární salony – debaty o umění, rozebírala se různá díla, salony určovaly vkus a utvářely veřejné mínění

literární akademie – dbá se na čistotu formy a čistotu jazyka

antická pravidla také v literatuře:

pevné rozdělení na žánry, vysoké: óda, epos, tragédie, nízké: bajka, satira, komedie

poezie:

rozum, úvaha nad citem – popisná, úvahová a satirická báseň, lyrika – okázalé ódy
typickým veršem je alexandrin – rýmovaný dvanáctislabičný nebo třinácti slabičný verš, dobře vyhovuje francouzštině

rozvoj **dramatu** (poezie mnohem méně): dodržována Aristotelova zásada tří jednot: jednota místa, děje a času

tragédie: konflikty citů jednotlivce s mravními normami

autoři tragédií: **Pierre Corneille, Jean Racine**

komedie: náměty z každodenního života, snaha o vytvoření ustálených lidských typů (lakomec, rozmařilý šlechtic, zlítný lékař) – označení charakterová komedie

autoři komedií: **Molière** (Jean Baptiste Poquelin), **Carlo Goldoni**

próza:

Jean de La Fontaine – Bajky

- práce ve skupinách

nastudovat informace o autorovi, přednést zbytek třídy

Pierre Corneille

Corneille [Kornej] *Pierre*, *6.6.1606 – †1.10.1684, francouzský dramatik. Jeho dramatické dílo obsahuje 22 her, které doprovodil vlastními komentáři. Tvůrce historické tragédie raného klasicismu, inspirované vesměs antikou (*Cid*, *Horatius*, *Polyeuktes*, *Cinna*). Je též autorem komedie *Lhář*. Vytvořil pravidla tragédie. Jako čelný dramatický básník zvolen do Francouzské akademie (v roce 1647). Pro jednání jeho hrdinů jsou rozhodující hrdinství, vlastenectví, povinnost a čest v konfliktu s citem.

Jean Racine

Racine [Rasin], *Jean*, *21.12.1639 – †21.4.1699, francouzský dramatik, představitel klasické tragédie, spojující jednoduchou zápletku a psychologické zobrazení osudových citů, zvláště milostné vášně, která je v protikladu k egoismu a despotii vládařů. Nositelkami rozporných citů a hlavně hrdinkami jsou ve vrcholných Racinových tragédiích ženy. Hlavní dramata: *Andromacha*, *Britannicus*, *Berenika*, *Bajazet*, *Ifigénie v Aulidě*, *Faidra*, *Esther*.

Molière

Molière [Moljér], *15.1.1622 – †17.2.1673, vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin, francouzský dramatik, herec a divadelník. Jako herec a ředitel divadelní společnosti hrál 13 let na francouzském venkově, poté u dvora. V rámci klasicismu usiloval již o realistické zobrazení dobových problémů, o individualizaci postav, demokratismus. Úpravami, napodobováním a později vlastní tvorbou navázal na antické, italské a španělské divadlo a nejlepší tradice francouzské lidové literatury. Byl autorem komedií hledících z demokratických pozic na současnost a kriticky odhalujících různými formami (od frašky po charakterovou a zápletkovou komedii) náboženské pokrytectví, šlechtickou povýšeneckou morálku, měšťácké vztahy a literární módy tehdejší společnosti. Ostře vystupoval proti rétorickému dramatu, od divadelního umění požadoval, aby živě a aktuálně odráželo současnou společnost. Vytvořil velké literární typy: Harpagon v *Lakomci*, pobožnůstkářský pokrytec Tartuffe ve stejnojmenné hře, zklamaný poctivec Alceste v *Misanthropovi*. Další komedie: *Směšné preciózky*, *Učené ženy*, *Škola pro muže*, *Škola pro ženy*, *Don Juan*, *Amfytion*, *Jiří Dudek*, *Měšťák šlechticem*, *Scapinova šibalství*, *Zdravý nemocný*, *Hraběnka z Nouzova*.

Jean de La Fontaine

[lafonten] Jean de, *8.7.1621 – †14.4.1695, francouzský básník, prozaik a dramatik období klasicismu; od roku 1683 byl členem Francouzské akademie. Dílo, vyznačující se velkou bohatostí literárních žánrů, bylo původně určeno pro zábavu salónní společnosti. Autor divadelních her (např. *Eunuch*), úspěšných *Škádlivých povídek* čerpajících tematiku z Boccaccia, rozpravy o Platónovi, mytologické a náboženské poezie (*Adónis*) a především 12 knih *Bajek*, které představují rozsáhlou komedii o 100 dějstvích založenou na pesimistické vizi světa. *Bajky* přinášejí morální ponaučení ve znamení epikurejské a stoické filozofie. Vyznačují se pronikavým a kritickým pohledem odkrývajícím vnitřní strukturu společnosti založené na pokrytectví, intrikách, směšnosti dvorských mravů a mj. i na vzájemné závislosti utiskovaných a utiskujících. V posledním období své tvorby se věnoval překladům církevních hymnů, jansenistické poezii a žalmům.

Carlo Goldoni

Goldoni Carlo, *25.2.1707 – †6.2.1793, italský dramatik, reformátor italského divadla. V odporu proti zvlgarizované tradici commedie dell'arte zavedl závazný dramatický text místo pouhé dějové osnovy a místo typických masek vytvářel sociálně i psychologicky zpracované charaktery. Jeho hry odrážejí život měšťanských a lidových vrstev tehdejší doby. Měl velký vliv na proměnu a další vývoj italského divadla, pronikl i za hranice. Posledních 30 let žil v Paříži, podporován Ludvíkem XVI. Napsal 267 her, zanechal i historicky cenné paměti. Dodnes je ve světě nejvíce hraným italským dramatikem (*Sluha dvou pánů*, *Mirandolina*, *Chytrá vdova*, *Poprask na laguně*, *Kavárnička*, *Vějíř*, *Hrubiáni*, *Starý bručoun Toderó*).